

REDOVISNING AV PROJEKTET ”LIBRARY LOVERS I SKOLAN”

Övergripande mål

Att skapa skolbibliotek som inspirerar till läsning, lockar till besök och engagerar eleverna. Genom att arbeta utifrån en modell som ska leda till bättre innehåll, högre utnyttjandegrad och ökat elevengagemang ska skolbiblioteken i större utsträckning inspirera till läslust. Eleverna engageras i skolbiblioteken genom att en årskurs blir biblioteksexperter, s.k. Library Lovers (LL).

Huvudsakliga målgrupper

Elever, skolbiblioteksansvariga och lärare i kommunens låg- och mellanstadieskolor.

Metod

- Undersökning av nuläget - enkät till eleverna avseende läsvanor och biblioteksanvändande.
- enkät till skolbiblioteksansvariga för att få reda på vilka förändringar som behövs och önskas.
- Studiedag för information och utbildning samt studiebesök i ett välfungerande skolbibliotek.
- Förändringsarbete i skolbiblioteken avseende bestånd, hylluppställning, lokaler.
- Lärare och elever arbetar i workshops med tema skolbibliotek.
- Arbete med Library Lovers-klasser.
- Undersökning av resultat – enkäter till elever och lärare.

Vad som gjorts

Åtta skolor deltog i projektet. Fyra valde att inte delta (två skolor saknade skolbibliotek, en hade nyss gjort om sitt bibliotek och en har kombinerat folk- och skolbibliotek). Årskurs 4 har fått vara Library Lovers-klass, förutom på en skola där klass 3 fick den äran.

På hösten delades en enkät ut till LL-klasserna. Frågorna var bland annat:

- Inspirerar skolbiblioteken till besök och lån?
- Hittar barnen i skolbiblioteket?
- Hur ofta läser eleverna?
- Varifrån kommer deras läsning?

De ansvariga för respektive skolbibliotek samt lärarna i årskurs 4 bjöds in till en studiedag med studiebesök. Tjugotre lärare deltog i studiedagen, vilket var överraskande många. Dagen bjöd på föreläsningar om hur man bygger och sköter ett skolbibliotek, vilka lagar och författningar som gäller, vidareutbildning med mera. Listor för vidareläsning delades ut. Deltagarna fick också besöka ett nyligen startat skolbibliotek som fungerar bra trots flera flyttar. Man bytte erfarenheter och ventilerade angelägna frågor. De medverkande fick svara på en enkät för kartläggning av skolbiblioteksfrågor.

Efter studiedagen startade arbetet med skolbiblioteken. Det visade sig att den absolut viktigaste uppgiften var gallring. Biblioteken var överfulla med föråldrat material, till exempel massmarknadslitteratur för vuxna och facklitteratur från sextioalet (den äldsta geografiboken gavs ut 1957). Men gallringen visade sig också vara en mycket känslig fråga. Känslorna var ibland så upprörda att det till och med pratades om bokbål! Rensningen accepterades dock lättare när den utfördes av en bibliotekarie utifrån.

Nu har skönlitteraturen delats in i flera olika intresseområden (t ex spänning, fantasy, hästar) enligt skolans önskemål. Alla hyllor och böcker har fått en symbol för respektive område. Facklitteraturen har delats in i mindre områden med tydliga skyltar. Efter gallring och skyltning kan man lätt avgöra vilka avdelningar som behöver nya böcker. Det är lättare för barnen att hitta intressanta böcker och det är också lättare att sätta böckerna på rätt hylla. Lokalerna har tömts på material som inte hör till biblioteket. En del hyllor har tagits bort för att skapa ett luftigare intryck. Eleverna har dekorerat biblioteken med alster de gjort i sina workshops.

Projektledaren har besökt LL- klasserna och presenterat böcker som stadsbiblioteket skänkt till de deltagande skolbiblioteken. Klasserna har också fått lära sig grundläggande bibliotekskunskap.

På våren har nya enkäter lämnats ut till elever och personal i skolan för att undersöka om det skett några förändringar i hur skolbiblioteken uppfattas efter arbetet med projektet.

Resultat

• Inledande enkät hösten 2008 (Enkät 1)

125 elever besvarade den första enkäten.

95% tycker att det är roligt att läsa.

37% av eleverna läser varje dag, 45% någon gång/vecka, 15% någon gång/månad och 3% aldrig.

5% besöker skolbiblioteket varje dag, 41% någon gång/vecka, 38% någon gång/månad, 6% aldrig.

67% får sina böcker hemifrån, 66% köper böcker, 20% lånar av kompisar, 42% lånar i skolbiblioteket, 62% lånar på stadsbibliotek och 44% i bokbussen.

Förslag på böcker som bör finnas i skolbiblioteket ligger i ordning deckare (47), spänning (37), fantasy (33), djur (27), historia (20), humor (15).

30% av eleverna upplevde skolbiblioteket som mysigt medan 30% tyckte det var tråkigt.

Att hitta i skolbiblioteket tycker 46 % är lätt och 35 % svårt.

Det finns många nya böcker tycker 25% och få nya böcker 47 %.

62% tycker att lärare och elever tillsammans skall bestämma hur det ska se ut i biblioteket.

Förslag för att göra biblioteket bättre: nya böcker (36), bättre inredning (33), lättare att hitta(9).

• Slutenkät våren 2009 (Enkät 2)

100 elever svarade.

45% av eleverna läser varje dag, 49% någon gång/vecka, 4% någon gång/mån och 2% aldrig.

52 % lånar lika många böcker i skolbiblioteket som förut och 43 % svarar att de lånar fler.

49 % har börjat låna fler sorters böcker än förut.

95 % tycker att det lätt/mycket lätt att hitta i skolbiblioteket.

Skolbiblioteket får 71% positiva omdömen: mysigt (40), bra (22), snyggt, spännande, så där (7). 63% av omdömena är negativa: tråkigt (28), litet (3), enformigt, lite gammalt, bättre ordning.

Arbetet med Library Lovers i skolan tycker 98% är bra eller mycket bra.

- **Slutsatser**

Eleverna har börjat läsa oftare och flera sorters böcker. Skolbiblioteket upplevs också positivare av eleverna och de tycker att det är mycket lättare att hitta där än förut. Arbetet med Library Lovers-klasserna blev mycket uppskattat.

- **Enkät till skolbiblioteksansvariga hösten 2008.**

Sju svar.

Biblioteket är: välbesökt 57%, dålig ordning 57%, tråkigt 29%, trivsamt 29%.

Man vill förändra: arbetstiden 57%, hyllsystemet 43%, bokbeståndet 43%, lokalen 29%.

86% ville ha fler timmar för arbetet med skolbiblioteket.

- **Slutenkät våren 2009**

10 svar. Skala var: *Bra, Godkänt, Mindre bra.*

Förändringsarbetet i skolbiblioteket fick omdömet *Bra* av alla. Kommentarer: ordning, rensning, inspiration m.m.

Studiedagen fick omdömet *Bra* av alla. Kommentarer: stimulerande, hur andra bibliotek fungerar, inspirerande, informativ.

Arbetet med LL-klasserna fick omdömena: 7 *Bra* och 1 *Godkänt* av 8 deltagande. Kommentarer: ökat läsintresse, väckt nyfikenhet i skolan.

Projektet som helhet fick *Bra* av alla. Kommentarer: förändring, inspiration, förbättring, engagerat elever.

Hur kunde projektet blivit bättre? Kommentarer: mer tid, mer info, alla elever med.

Har projektet fått andra positiva eller negativa verkningar? Kommentarer: ökat intresse bland personalen (4), elever hitta böcker lättare (5), bättre miljö i biblioteket (2), elever blir engagerade (2), skolans profilering (1), samhörighet bland personalen(1).

Svårigheter och framgångar

Skolbiblioteken visade sig vara i mycket sämre skick än man kunnat ana i förväg. Arbetet med bestånd och lokaler tog lång tid, vilket innebar att Library Lovers-klasserna fick mindre tid än planerat. Situationen i skolan var väldigt oklar – många uppsägningar, skolnedläggningar och skolflytt på grund av nya friskolor osv. Trots ekonomiska problem fick projektet pengar av skolan.

Det har ändå krävts en intensiv lobbyverksamhet, stort tålamod och personligt engagemang för att engagera skolpersonalen i projektet. Nu har skolbiblioteken med gemensam arbetsinsats blivit både mer inbjudande för barnen och lättare för dem att använda. Den effekten kan man tydligt se i enkätsvaren även om biblioteken varit stängda för barnen långa perioder under förändringsarbetet.

De största positiva effekterna märks först nästa läsår när alla biblioteken är öppna igen. Projektet har höjt skolbibliotekets status i skolan, inspirerat och engagerat personalen. Nu kan de lättare hjälpa eleverna att hitta lämplig läsning. Svaren på personalens enkät visar att projektet också haft många andra positiva effekter i skolan.

Möjligheter till delaktighet och eget skapande för målgrupperna

Eleverna, speciellt Library Lovers-klasserna, har uppmuntrats att vara med i arbetet att skapa mer inspirerande skolbibliotek. Detta kom till uttryck på många olika sätt och resultaten har visats i skolbiblioteken. Eleverna har också deltagit i det praktiska arbetet i biblioteket genom att klistra symboler, sätta böcker på hyllor, städa osv.

Elever och personal har fått komma med förslag och åsikter under informella möten i skolbibliotek samt lärarum, men också genom formella, anonyma enkäter.

Samverkanspartners

Grundskolan: lärare och elever har arbetat i skolbiblioteket efter anvisningar av projektledaren.
Stadsbiblioteket: har tillhandahållit bibliotekarie (= projektledare) samt arbetsmaterial.

Projektet lever vidare efter projekttidens slut

Arbetet med skolbiblioteken kommer att fortsätta i skolorna också efter projekttidens slut. Ett av målen i kommunens biblioteksplan är att förbättra samarbetet mellan folkbiblioteken och skolbiblioteken. Stadsbiblioteket ordnar årligen en träff för skolbiblioteksansvariga. Man utser ett skolbibliotek som arbetat extra bra till Årets skolbibliotek. Bokpris och diplom delas ut. Metoden med elever som hjälper till i biblioteken, s.k. Library Lovers, kommer att fortsätta engagera nya elever varje läsår.

Kunskaper om projektet sprids vidare

Artikel i tidningen EXTRA (tidningen delas ut till alla hushåll i Boden och Luleå).
Redovisning av projektet för lärare vid Bodens kommun (studiedag).
Dokumentationen kommer att finnas tillgänglig på kommunen, bibliotekets och länsbibliotekets webbsidor samt www.bibblo.se.

Övriga frågor

Läsfrämjande projekt med fokus på bättre och mer jämlik litteraturförsörjning. Man tar hänsyn till elevernas behov av olika slags media, olika språk osv.